

**Universitat Autònoma
de Barcelona**

POSTGRAU EN ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

TREBALL FINAL

FUNDACIÓ LABORAL DE SANT ANDREU

ARAN SOLÉ BARJAU

Curs acadèmic 2020/2021

Data de presentació de la memòria:

07/2021

TUTOR/A DEL TREBALL: Rosa García Hernández

RESUM EXECUTIU TFP

El Treball Final corresponent a la 4ª edició del Postgrau d'Economia Social i Solidària: Desenvolupament Local, Cooperativisme i Transformació Social que es presenta a continuació és el de "La banca ètica, la millor alternativa a la banca convencional". En el contingut del treball es planteja i s'explica com funcionen els bancs ètics així com alguns d'ells financien entitats solidàries, o empreses compromeses amb l'economia social i solidària. La hipòtesi principal és veure com reduir l'atur juvenil, ajudar a autònoms/es o dones que son els 3 grups socials més vulnerables del mercat laboral a poder trobar feina no només dintre dels mètodes clàssics sinó a través d'alternatives a l'economia capitalista actual. Des de fundacions fins a bancs ètics i finançament alternatiu al convencional, s'explica com funcionen les cooperatives de serveis financers, la banca ètica i s'argumenta com funcionaria una fundació que s'ubicaria al barri de Sant Andreu de Barcelona que ajudaria economicament parlant en aquests 3 col·lectius abans esmentats.

Primer de tot s'explica com funcionen els bancs ètics, quins tipus de bancs o de cooperatives de serveis financers hi ha. També s'explica que hi ha fundacions i associacions que otorguen crèdit. Es recalquen els valors de l'economia social i solidària i es mostren algunes de les diferències més notables que hi ha entre aquestes institucions i els bancs comercials més clàssics. Seguidament s'explica perquè s'otorguen aquests crèdits, a qui van dirigits (dones, autònoms, joves aturats/es). S'explica com funciona aquesta fundació i la manera de com deixa diners i com es compromet amb les persones que voldrien formar-hi part. Finalment hi ha reflexades una sèrie de conclusions finals junt amb la bibliografia que tanquen el treball final de postgrau de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Índex

1) Introducció	pàg	1 -2
2) La banca ètica	pàg	3-7
a. <i>Els valors d'un banc ètic</i>	pàg	3
b. <i>Els bancs ètics catalans i europeus. El seu funcionament</i>	pàg	4
3) El perquè de la fundació	pàg	8-10
4) A qui va dirigida la fundació	pàg	11-14
5) Com funciona la fundació	pàg	15-18
6) Conclusions	pàg	19 - 20
7) Bibliografia.....	pàg	21

1) INTRODUCCIÓ

Fa 20 anys qui havia de dir que ara seriem on seriem? degut al neoliberalisme, la globalització, la Unió europea, la moneda única, el lliure mercat, les noves xarxes socials que faciliten la comunicació a tot el planeta d'una forma mai vista, que alhora permeten que ens assabentem de tot el que passa inclús molt abans que qualsevol mitjà de comunicació tradicional ho anunciï. Ens trobem en plenes llibertats i drets, en un individualisme esparverat, en unes ofertes ocioses pel que fa als viatges, a preus baixos, desplaçaments curts amb accés a internet etc. Tot això junt amb una immigració que va començar a arribar a través de fluxes migratoris de forma molt notable a partir de principis dels anys 90.

Tots aquests fenòmens que s'han esmentat abans han provocat al mateix temps que s'hagin generat unes desigualtats socioeconòmiques abismals entre els diferents col·lectius que formen la societat. Les rendes familiars dels diferents barris de Barcelona, les desigualtats per accedir a molts serveis no són les mateixes, les escoles, les condicions, les institucions no donen la mateixa atenció a les diferents demandes socials que es van donant en els diferents barris de la ciutat comtal. No només es tracta de la capital de Catalunya. Es tracta d'un problema estructural d'una magnitud cada cop més evident que està fent que cada vegada hi hagi més rics més rics i més pobres més pobres. Es pot dir que hem anat clarament enrere en quant a la situació econòmica actual. Les grans corporacions transnacionals tenen un poder absolut sobre el planeta, els estats i els seus respectius governs nacionals. Aquest és un dels fets més ressenyables i un dels canvis més importants que ens ha portat la mundialització de l'economia. Al mateix temps ha provocat que el mercat laboral en el que ens trobem inmersos estigui molt dualitzat i precaritzat. Els sous molts d'ells són baixos, les condicions contractuals molt dolentes, l'accés a un habitatge resulta molt complicat, car i pràcticament molt dur d'afrontar ja que moltes famílies tenen seriosos problemes per arribar a finals de mes.

És per això i per tot aquest conjunt de coses que el treball que es vol portar a terme vol posar de manifest que es poden trobar diverses formes alternatives a l'economia convencional i de mercat capitalista per poder resoldre i mirar de solucionar el greu problema de la desigualtat social així com la sèrie d'obstacles en que es troben molts dels agents econòmics de la societat (famílies, empresaris, autònoms, emprenedors o treballadors/es qualificats/es. Els bancs comercials a hores d'ara ja no donen el 100% d'una hipoteca, els interessos són alts i el preu del diner tot i que està al zero és variable no només aquí sinó a tota la zona euro. L'Euribor que és un dels indicadors de referència més coneguts per calcular i valorar una hipoteca ha arribat a estar al 5,3% el març del 2007, tot i que a hores d'ara està al 0% .

D'aquest treball s'ha utilitzat la seva bibliografia corresponent així com les idees que han anat sorgint per a la creació d'una fundació laboral ètica, justa, equilibrada, equànime, no especuladora i que pogui donar sortida en la mesura de lo possible a totes les demandes socials dels actors que conformen la societat però especialment per aquells col·lectius que estan en pitjors condicions i en situacions més desfavorables i en barris, indrets, ja siguin zones urbanes o zones rurals amb necessitats més bàsiques i drets no coberts com hauria de ser en ple segle XXI. L'accès a la sanitat, a l'educació, a l'habitatge a la feina estable i a un sou digne s'han anat convertint amb el pas del temps i en plena globalització com un dels problemes socials més sensibles per al conjunt de la societat. D'aquesta manera el que es pretén en aquest treball és reforçar la idea que una altre economia és possible, que una altre tipus d'empresa és possible i que un altre tipus de banc també és possible. Els crèdits, els préstecs, el deixar diners no té perquè ser una especulació o una producció de més diners i de capital per a un banc. Això en tot cas ho és per un banc comercial o per algunes entitats financeres però mai per un banc o una banca ètica que el que té com a finalitat és atendre als més vulnerables i que cap conculatada és quedi aïllat i empobrit dintre de la societat.

El treball comença amb aquesta petita introducció, amb la definició de la banca ètica com a tal, (com funciona, organització interna) dels seus valors propis i que poden servir per millorar i atenuar els greus problemes de desigualtat social que s'han dit abans així com d'un repte, a qui va dirigit i com es comuniquen aquestes condicions que adopta una banca ètica coma forma alternativa a un banc clàssic. S'exposen els diferents bancs ètics que hi ha a hores d'ara a Catalunya així com les diferents cooperatives de serveis financers que s'hi troben. Seguidament s'explica com funcionaria una fundació laboral sense ànim de lucre al barri de Sant Andreu de Barcelona. Una institució (fundació) que gràcies junt amb el banc ètic i un a forma de funcionar prpia i de finançament intern propi poden donar sortida i ajuda als col·lectius més desfavorits de la societat. El guió segueix explicant a qui van dirigits aquests ajuts des de la fundació, com es faria i perquè es faria. Finalment, el treball final de postgrau es tanca amb unes conclusions i amb la bibliografia corresponent.

Cal remarcar que l'informació que es va donant durant el transcurs del treball està extreta de la bibliografia que es troba al final del mateix.

2) LA BANCA ÈTICA I EL SEU FUNCIONAMENT COM A INSTITUCIÓ

Molt s'ha parlat dels bancs tradicionals i de les entitats financeres com a responsables d'una de les crisis més sagnants i devastadores que ha patit mai el capitalisme en tota la seva història el 2008 amb les hipoteques supprime als Estats Units i ara des del 2020 amb el Covid - 19. Des de molts sectors es responsabilitza en aquestes institucions econòmiques com a grans culpables per les famoses hipoteques supprime als Estats Units, per la prestació de crèdits o hipoteques impagables per agents econòmics que mai podran fer front aquestes condicions creditícies, per l'obligatorietat d'assegurar-se qualsevol crèdit o hipoteca, per l'alt percentatge d'interessos que demanen els bancs als seus clients, pel problema de les preferents en el cas de l'estat espanyol, per la caiguda d'un dels bancs més coneguts del món com Lehman Brothers, per la pujada alarmant de la prima de risc durant els anys 2010 i 2014, i per la quantitat de pisos sense vendre a les costes espanyoles com Marbella, Palma de Mallorca o la Costa Brava aquí a Catalunya.

En el cas d'un banc comercial convencional els interessos, les comissions, els préstecs, les hipoteques, els crèdits, les ofertes d'automòbils, les assegurances de vida, o el manteniment de les targetes o llibretes que hom pogui tenir tenen un cost i uns requisits que sempre en major o en menor mesura afavoriran als bancs per sobre de tot. Es sabut que les caixes ja no existeixen i molts dels bancs s'han hagut de fusionar per poguer seguir formant part del mercat. Les preferents han donat molts problemes a molta gent de tercera edat i son moltes les causes judicials obertes i que van per llarg.

La banca ètica o el banc ètic és una institució diferent al banc comercial de sempre.

a. ELS VALORS D'UN BANC ÈTIC

Sí un banc càssic es basa en el sosteniment dels seus dipòsits i funciona a base de comissions en el cas d'un banc ètic el seu funcionament intern és molt diferent. Sí bé és cert que gran part de la població tant a Catalunya com a Espanya majoritàriament usa els bancs tradicionals com CaixaBank, Banco Santander o BBVA hi ha qui ja ha optat per treballar amb bancs ètics tot i que encara és un funcionament molt minoritari. Pel que fa als valors d'un banc ètic o d'una entitat que otorga crèdits i diners als seus socis/es es basen en la soladiritat, manteniment de l'ecologisme i aquets otorga crèdits per causes socials i a un tipus d'interés poc alt. Una de les grans diferències entre un banc comercial i un banc ètic és que a tall d'exemple un banc càssic pot donar un crèdit per valor d'uns 20.000 euros a un client o clienta que així ho desitja però amb uns interessos prou considerables. Un banc clàssic pot donar com a condició posar un tipus d'interés del 9,90% o 10 al tipus d'interés. Així ho explica el director de l'oficina de CaixaBank del carrer Mallorca nº 537 de Barcelona Oscar Gómez Valero "*Les condicions per otorgar un crèdit o una hipoteca han canviat radicalment en els últims 10 anys*". En canvi un banc ètic pot

concedir la mateixa quantitat de diners però amb un tipus d'interés substancialment diferent al d'un banc clàssic. Aquesta seria una de les principals diferències entre la banca convencional i la ètica.

Una altre de les diferències importants és que un banc ètic presta diners per causes que siguin per sostenir el medi ambient. A tall d'exemple la banca ètica donarà diners a un client que així ho volgui per comprar-se un cotxe elèctric, però no de gasolina. Com s'ha dit abans el tipus d'interès del crèdit en qüestió serà notablement diferent al que el client d'un banc tradicional tingui.

b. ELS BANCS ÈTICS CATALANS I EUROPEUS. EL SEU FUNCIONAMENT

A Catalunya com també a la resta de països del món trobem una sèrie de bancs ètics que funcionen en tot el principat i que poc a poc han anat i van ampliant el seu nombre de clients i d'aquesta manera extenen arreu del Principat la que coneixem com a economia social i solidària. A través d'aquest tipus de bancs molts ciutadans i ciutadanes catalans/es dipositen la seva confiança en una economia, unes condicions i unes clàusules socials, hipotecàries i econòmiques que es diferencien clarament de la banca tradicional. Concretament en terres catalanes es coneixen 4 bancs o millor dit 3 bancs ètics i una cooperativa que otorga crèdits de diners a entitats o a particulars amb una sèrie de requisits per tal de poder-les assolir.

Aquests 4 bancs i entitats son : *Coop 57*, *Triodos Bank*, *Oikocrèdit* i *Fiare Banca Ètica*. Aquestes 4 entitats i cooperativa de crèdit tenen un funcionament basat en els valors de l'economia social i solidària com son el mutualisme, la cooperació, la sostenibilitat del mediambient, l'ecologisme, el mutualisme, el bé social i cap mena d'interès en lucrar-se economicament.

COOP57: a Barcelona està ubicada al carrer Premià nº 57. Es tracta d'una cooperativa de serveis financers ètics i solidaris que té com a objectiu principal transformar l'economia a nivell social i en el conjunt de la societat. Com a funció financia a aquelles entitats que es basin en el seu ideari de valors i projectes d'economia social i solidària que promoguin l'ocupació, fomentin la cooperació, l'associacionisme i sobretot es basin en la ètica i la solidaritat. *Coop 57* com deiem otorga crèdits a entitats, no a particulars que fomentin tota aquesta sèrie de requisits i que realment es creguin els valors d'aquesta economia.

Poden rebre finançament totes aquelles entitats que siguin sòcies de *Coop57*, ja siguin cooperatives, associacions, fundacions així com empreses d'inserció que comparteixin els principis de finances ètiques i solidàries de *Coop57*. Per fer-se soci de la cooperativa l'entitat ha

d'omplir una sol·licitud d'alta i respondre a un qüestionari social. A partir d'aquí *Coop57* valorarà els aspectes generals d'aquesta nova entitat. Després un cop fet el qüestionari la comissió social convoca una reunió per conèixer a fons els objectius principals que té l'entitat en qüestió. Posteriorment la comissió social emet un informe que validi la nova incorporació de l'entitat, una validació que no sempre és favorable. L'informe passa pel consell de secció i darrerament és el consell rector de la cooperativa qui finalment admet a la nova entitat com a sòcia. Un cop l'entitat ha estat admesa com a sòcia i passant per tots els seus filtres interns, aquesta ha de dipositar al capital social 901,52 euros més 98,48 euros com a despeses de la nova incorporació.

Legalment *Coop57* dona crèdits a entitats, no a particulars ja que la llei estipula que no es poden donar crèdits a particulars ni persones físiques, però sí a persones jurídiques. Com a cooperativa de serveis financers ètics i solidaris només pot otorgar préstecs i crèdits a persones jurídiques i entitats. A nivell individual una persona sí que pot ser sòcia de la cooperativa i aportar un capital social. Quan es celebrin reunions se l'informarà d'on aniran a parar aquests diners i en què s'invertiran tot i que s'invertiran sempre en projectes de caire social i sota els valors de l'economia social i solidària.

Per demanar un préstec o un crèdit *Coop57* dona l'opció de poder demanar-ne a mitjà i a llarg termini. Poden ser préstecs d'inversió estàndards que són aquells que l'entitat demana *Coop57* per poder millorar la seva entitat internament.

Es poden demanar préstecs a curt termini per a la resolució de necessitats de liquiditat de l'entitat o també es poden demanar préstecs relacionats amb l'habitatge. Per concedir aquest préstec la cooperativa demana una sèrie de garanties sempre a nivell personal però no patrimonial, un fet que si fa la banca tradicional. La garantia sempre estarà dividida entre les persones avaladores. Existeix també un fons de garantia de préstecs que serveix per retornar els diners en cas d'hipotètics impagaments.

En cas d'impagament per part d'alguna entitat sòcia de *Coop57* la cooperativa sempre buscarà un retorn ètic, sense cobrar comissions o subcàrrecs, fraccionant el pagament, així com facilitar al màxim la devolució del préstec per part d'aquella entitat sòcia un cop fetes i buscades totes les solucions possibles.

TRIODOS BANK: Es tracta d'un banc europeu ubicat com no podria ser d'una altra manera també a Catalunya. A Barcelona es troba situat a l'Av. Diagonal 418. Ja fa més de 40 anys que està en funcioanament, és un banc independent i funciona en 5 països europeus. Concretament opera a Espanya, Països Baixos, Regne Unit, Bèlgica i Alemanya. Té com a premissa els valors de l'economia social i solidària i inverteix els seus diners amb l'objectiu d'aconseguir un canvi

social, ambiental, cultural i positiu per al conjunt de la societat. Es considera una banca ètica, justa i sense cap ànim de lucre. El seu model de negoci bancari es basa en la transparència, la rendibilitat financerà, la rendibilitat social, mediambiental i cultural. *Triodos Bank* financia iniciatives que aporten un valor afegit social, ecològic i cultural amb la finalitat de fomentar i construir una societat més justa, humana i sostenible.

Aquest banc si que dona crèdits a particulars a diferència de *Coop57*.

FIARE BANCA ÈTICA: es tracta d'un banc ètic i cooperatiu que neix de la fusió entre Banca Popolare Etica d'Itàlia amb Fiare que fa d'intermediària a l'estat espanyol des del 2005. A Barcelona està ubicat al carrer Corsega 495. Tampoc dona crèdits a particulars sinó a entitats que donguin prioritat als valors medioambientals, socials i ecològics així com els relacionats amb l'economia social i solidària. Els seus principis són les finances ètiques, la transparència, la participació, el treball en xarxa, l'eficiència i l'impacte social de l'activitat econòmica.

Otorga crèdits a aquelles entitats o empreses que acreditin el benestar de les persones, la cooperació al desenvolupament, el comerç just i la cultura. La finalitat dels projectes que es financien és la transformació social i el finançament que donen s'aprova després d'una avaluació econòmica, social i ambiental. La transparència de l'entitat fa que els diners on s'inverteixen des de *Fiare Banca Ètica*, aquests es publiquin obertament amb el nom de les entitats receptores, l'import i el tipus de préstec. Les persones sòcies s'organitzen a nivell local per identificar i detectar les necessitats del territori a nivell de finançament i donar suport aquells projectes amb valor social i ambiental.

OIKOCREDIT: a Barcelona la seva oficina està situada al carrer Casp nº45. És una cooperativa que dona crèdits sobretot a països del nord considerats subdesenvolupats. A Bolívia, Equador, Brasil, Uruguai, entre d'altres llatinoamericans. Els crèdits que otorga aquesta entitat financera si que poden ser individuals com és el cas del col·lectiu de dones bolivianes a la capital del país (La Paz). A tall d'exemple L'entitat pot donar un microcrèdit de 1.000 euros i una dona d'un barri marginal de la Paz de Bolívia pot inverteir-los en montar un negoci d'alimentació. Les condicions del deute son molt bones amb practicament un interès molt baix. Al voltant d'un 3% aproximadament molt notablement diferent al d'un banc clàssic. Localment també otorga crèdits a entitats que promoguin el benestar social i ambiental i a entitas que ajudin a persones i col·lectius més vulnerables. Té com a principis no donar finançament a sectors armamentístics ni crèdits per al consum ni per sectors que puguin posar en perill els principis ètics del finançament ètic.

Els seus valors també se centren en l'impacte social, ambiental i ecològic. Posa èmfasi en les energies renovables com a garants de sostenibilitat del planeta. Cada any publica un tríptic on

explica el balanç de la seva aportació econòmica i social allà on opera. Té oficines arreu del món i treballa amb entitats que tinguin els valors de l'economia social i solidària.

Aquestes serien les 4 principals cooperatives, bancs ètics i entitats financeres que treballen a Catalunya i que estan vinculades als valors de l'economia social i solidària. Com a cooperativa de serveis financers també hi trobem *CoopHalal*. Aquesta és una cooperativa de serveis financers islàmics. Està ubicada al mateix lloc que *Oikocredit*.

Tots aquests bancs i cooperatives de serveis financers ètics treballen a Catalunya i moltes entitats amb ells. És conegut que el partit polític de la Cup ha estat vinculat amb *Coop57* seguint el seu model alternatiu al capitalista i sostenible amb uns valors clarament diferents a l'economia convencional actual. Hi ha fundacions com la fundació "Oportunitas" que treballa dóna suport a joves que es troben en situació d'atur. Aquesta fundació es troba al carrer del Bruc 149 de Barcelona.

Junt amb això també trobem fundacions sense ànim de lucre que es dediquen a ajudar a joves en situació d'atur i en una situació vulnerable economicament parlant. La fundació "Oportunitas" es troba ubicada al carrer Bruc de Barcelona i ofereix ajuda, seguiment, compromís i una sèrie de microcrèdits per aquelles persones en situació d'atur. La seva finalitat és ajudar a les persones a través de voluntaris i formadors que es dediquen a fer un seguiment del que vol aquella persona laboralment parlant. L'organització interna de la fundació es basa com s'ha dit sobretot en conèixer a la persona, saber el seu estat civil, si té o no càrregues familiars, si té càrregues financeres o hipotecàries així com el tipus de feina que pot tenir. A partir d'aquí es vol conèixer d'aprop i en profunditat quins objectius té aquesta persona i a que li agradria dedicar-se. Un cop el comitè de decisió de la fundació té tot l'informe conforme aquella persona compleix tots els requisits amb el que vol fer i en el que desenvolupar-se, llavors se li otorga un microcrèdit generalment. Els microcrèdits que dona la fundació són com a màxim de 25.000 euros, i poden anar des dels 3.000 fins als 25.000. Dintre de la fundació hi ha una societat limitada (SL), que és una entitat jurídica autònoma i que ostenta el 85% del capital de la fundació. Els interessos de cada crèdit són per pagar als treballadors/es de la fundació.

A diferència de la banca convencional, aquest tipus d'institucions es basen en els valors de l'economia social i solidària i busquen tenir un impacte i una integració social, no benefici o creixement econòmic com si fa un banc tradicional.

Per altre banda dintre del món de l'economia social i solidària també hi ha associacions com la "Puça" que es troba a Sant Cugat del Vallès. Aquesta associació dona préstecs de diners, bé, més aviat microcrèdits com a molt de 5.000 euros. El préstec es fa sota els valors de l'economia social i amb la garantia que els diners tornaran en el plaç d'uns 5 anys. Per poder obtenir el

prèstec s'han de complir uns mínims requisits i únicament es signa un contracte basat en la confiança entre les dues parts i amb el condicionant que sigui per a una inversió social, solidària, ambiental, ecològica i no contaminant.

3) PER QUÈ?

Els bancs ètics així com les cooperatives de serveis financers o fundacions sense ànim de lucre que promoguin, defensin i es basin en els valors ecològics, socials, medioambientals i que generin impacte social i alhora afavoreixin el benestar de les persones són institucions necessàries per al bon funcionament d'una alternativa al sistema capitalista actual. No només al capitalisme en el sentit literal, sinó també al neoliberalisme que es basa en la mundialització de l'economia i en el comerç sense fronteres. Les grans empreses, les empreses multinacionals, les grans corporacions transnacionals, els bancs tradicionals més grans del món, les noves tecnologies, les xarxes socials i un món cada vegada més globalitzat i dirigit per una governança mundial obliguen al conjunt de la societat i a molts dels seus conciutadans i conciutadanes a tenir una altre projecte econòmic alternatiu basat en la ètica, la solidaritat, el medi ambient, la cooperació i l'ajuda cap als col·lectius de la societat més vulnerables. Les banques ètiques i les entitats de crèdits financers aquests cada cop són més necessaris ja no per al món en general, sinó per al món local.

És conegut que a la localitat d'Arbúcies aquí a Catalunya, municipi de la comarca de la Selva al poble es va presentar un grup parlamentari sota el nom de "Primer les persones" contrarrestant l'eslògan que va presentar Plataforma per Catalunya en el que deia "Primer els de casa". D'aquesta manera el grup va assolir suficient representació per portar a terme el que en el seu dia i abans dels comicis hi havia reflexa't al programa electoral. Aquest entre d'altres coses portava que tots aquells autònoms i autònomes del poble que estiguessin en situació d'atur podien demanar un credit de 20.000 euros a l'ajuntament a retornar a 3 anys amb un tipus d'interès zero. La iniciativa ha estat agafada per molts dels habitants del poble d'Arbúcies. Amb la col·laboració de l'institut de Crèdit Oficial (ICO) i un conveni amb l'ajuntament d'Arbúcies molts autònoms/es d'aquest poble han pogut obtenir liquiditat que la crisi del Covid – 19 els hi va fer minvar de forma molt notable.

El perquè de l'explicació que ens fem i usem uns altres tipus de serveis és fàcil d'entendre ja que a dia d'avui hi ha col·lectius que es troben amb una sèrie de mancances laborals i econòmiques que fan que el propi sistema, el clàssic, el convencional o millor dit el neoliberal i global actual no donguin sortida a joves en situació d'atur, autònoms que tenen problemes per arribar a final de mes, així com emprenedors i emprenedores que volen pel su propi compte muntar un negoci que els dongui una sortida laboral, uns ingressos per viure i un benestar personal en general. Es sabut que les quotes d'autònoms son cares, que n'hi ha de diversos tipus i que tot autònom o autònoma ha de retornar els diners que hagi pogut demanar a un banc o a alguna institució de crèdit financera a vegades molt sovint en unes condicions realment abusives. Un banc clàssic com CaixaBank o Banco Santander no solament dóna crèdit d'avui dia de forma més restrictiva que abans sinó que ara ha endurit les seves condicions com és el cas quan una persona demana una hipoteca per comprar un habitatge. Els interessos, els tipus

d'interès i les clàusules de la famosa lletra petita resulten ser les que més problemes han donat sobretot des de la crisi de l'any 2008 i ara amb la Covid – 19.

És per això que com s'ha comentat abans *Oikocredit* dona crèdits arreu del món sobretot a països del nord com Brasil, Argentina, Bolívia, Ecuador o Cuba. A tall d'exemple a Bolívia hi ha un projecte anomenat *Promujer* que ajuda a que moltes dones puguin invertir i muntar un negoci. A la ciutat de la Paz que és la capital boliviana a una dona aquesta cooperativa de serveis financers li pot donar 1.000 euros de préstec i muntar amb aquests diners un negoci propi d'alimentació. Aquesta quantitat és realment irrisòria per nosaltres però no per Bolívia en aquest cas. Aquesta dona que obtingui aquest crèdit muntarà un negoci d'alimentació en un barri pobre de la ciutat boliviana farà que hi hagi un servei de primera necessitat. Bolívia és un país empobrit, subdesarrollat i destaca pel mal tracte cap a la dona. El tipus d'interès que dona *Oikocredit* és molt baix pràcticament del 2%. Les dones en aquest país sudamericà destaquen per la seva millor implicació que els homes alhora de retornar els diners que els hi ha prestat la cooperativa. *Oikocredit* té a la ciutat boliviana microinstitucions financeres que controlen els agents econòmics en que deuen diners que han estat prestats.

Un negoci d'alimentació a un barri de la Paz a Bolívia està molt preuat i el fet que només amb 1.000 euros pugui fer-se un negoci, obtenir instruments i eines per fer-lo, els mitjans per poder-lo fer, els productes a comprar per poder-los comercialitzar així com un benefici més aviat a curt termini demostren que una cooperativa de serveis financers pot aportar molt en la nostra societat.

4) A QUI?

Al barri de Sant Andreu i el districte l'any 2020 hi trobem aquestes dades segons web de l'ajuntament del barri i del districte:

INDICADORS SOCIOECONÒMICS 2020	BARRI	DISTRICTE	BARCELONA
Població	58.508	151.976	1.666.530
Superfície (Km ²)	1,9	6,6	101,4
Densitat (hab / Km ²)	31.331	23.065	16.443
Població per sexe			
Dones	30.894.	79.738	874.423
Homes	27.614	72.238.	792.107
Població per edat (en %)			
0-14	13,2	13,2	12,3
15 – 24	8,6	9,1	9,4
25 – 64	55,9	56,0	57,2
65 i més	22,3	21,7	21,1
Població per lloc de naixement (en %)			
Barcelona	59,3	53,9	49,3
Resta Catalunya	7,6	6,9	7,2
Resta Espanya	18,8	17,7	15,7
Estranger	14,3	21,5	27,8
Població per nacionalitat (en%)			
Epanyols	90,3	84,8	78,3
Estrangers	9,7	15,2	21,7
Principals nacionalitats estrangeres			
Itàlia Xina	517	2.129	39.863
Xina Pakistán	469	1.710	22.749
Perú Itàlia Xina	338	1.675	22.477

% Titulats superiors i CFGS	26,8	24,4	33,4
Taxa natalitat / 1.000 hab.	6,9	7,8	7,7
Població de més de 65 anys que viu sola (%)	23,1	24,0	25,7
Index de sobrenvelliment	47,4	50,2	53,4
Turismes (Persones físiques) / 1.000 hab	298,9	280,2	263,5
Motos (Persones físiques) / 1.000 hab	101,5	93,8	119,8
Ciclomotors (Persones físiques) / 1.000 hab	19,0	20,7	25,0
Nombre d'aturats registrats	2.620	6.828	69.047
Renda familiar dsiponible per habitant (2020)	77,7	74,6	100,0

Index Barcelona = 100

La *fundació Laboral de Sant Andreu* que és com es diria la institució que dona microcrèdits als joves aturats i als autònoms així com a les dones, que són els sectors de la població més castigats per les crisis del 2008 i la de la Covid -19 s'encarregaria de fer un seguiment a cada una de les persones d'aquestes franges d'edat i amb aquests requisits. La fundació es financia a través de donatius anònims, subvencions de l'ajuntament de Sant Andreu, acords i convenis amb entitats del tercer sector. La fundació que es vol crear és d'ajuda aquests 3 sectors de la societat: autònoms i autònomes, joves aturats de 16 a 29 anys, i dones en situació d'atur. Qualsevol ajuda o donatiu desgrava a la declaració de renda. Estaria ubicada a la plaça Orfila del barri, fàcil d'accedir-hi, ben comunicada i sobretot ben situada. L'organització i la seva estructura anirien des d'un director/a un gerent o una gerent, un secretari o secretària general, diferents comercials que es dedicarien a treure finançament a través de la publicitat dels patrocinadors interessats que se li pogui donar junt amb uns tutors i tutores que farien un seguiment regular i continuat a aquelles persones que compleixen els requisits que abans s'han esmentat. La fundació seria sense ànim de lucre. Els cèdits serien d'un màxim de 25.000 euros a retornar en un període límit de 5 anys i amb un tipus d'interès molt reduït, (un 3%). Substancialment diferent al que otorga un banc comercial.

Les característiques de les fundacions sense ànim de lucre són: uns tipus d'institucions que per poder començar cal que tinguin un o més d'un fundador, un patrimoni i una finalitat lícita i d'interès general. Per tal de poder constituir una fundació és obligatori disposar de l'escriptura pública de la carta fundacional la qual ha de tenir el contingut mínim establert per l'article 331-4 del Codi Civil de Catalunya. Els fundadors i fundadores de la fundació han d'aportar diners o un patrimoni inicial que és coneix com "capital fundacional" que servirà per aconseguir un objectiu determinat. Un cop creada aquesta fundació les persones fundadores hauran d'escollir un mínim de 3 persones que formaran el patronat de la fundació.

El patronat de la fundació és l'òrgan de govern que s'encarrega i representa la fundació i que farà complir els estatuts interns de manera regular. A l'Estat Espanyol les fundacions porten el control a través d'un protectorat que és l'organisme encarregat pel correcte exercici del dret de la fundació i pel correcte funcionament de totes les fundacions privades que despés han de respondre davant del ministerio o de la conselleria de cada comunitat autònoma en qüestió. En el cas de la *Fundació Laboral Sant Andreu* el protectorat controlarà el funcionament del patronat i rendirà comptes d'avant de la conselleria d'economia de Catalunya. La fundació la formarien 3 persones i un cop constituída s'aniria a inscriure-la al registre de fundacions de Catalunya i un cop allà ja quedaria escripturada i adquiriria personalitat jurídica. Com indica Marcel Abbad (fundador i creador de la fundació Oportunitas), "*qualsevol fundació sense ànim de lucre té un risc perquè aportes un capital, però ahora ajudes a persones vulnerables*".

Als joves aturats seria un dels altres col·lectius que la fundació ajudaria. Quan parlem d'aquests joves ens referim a persones d'entre 16 i 29 anys en edat de treballar i que están a l'atur o que no perceben cap mena d'ingrés mensual. Des de la fundació es faria un seguiment per tal d'ajudar aquells joves emprenedors que volguin invertir en un negoci petit o gran que els pogui millorar la seva vida laboral social i econòmica. Al llarg de la vida moltes persones de la societat han començat a treballar des de ben joves i per tant otorgar un microcrèdit a un jove o a una jove en situació d'atur no hauria de suposar cap problema per a la fundació andreuca.

A un altre dels sectors on també s'ajudaria com a col·lectiu social perjudicat i feble aquest és el de les dones. Moltes dones a l'Estat Espanyol i concretament al barri de Sant Andreu de Barcelona es troben en situacions extremadament precàries a nivel laboral i que al mateix temps no poden conciliar la vida laboral i familiar com elles desitjarien. És ben sabut que avui dia viure una família nuclear amb un sou és gairebé impossible tret de casos excepcionals de famílies que siguin propietàries d'uns bens heretats o d'empreses grans que paguen uns bons sous als seus directius. D'aquesta manera les dones i a través de la *Fundació laboral Sant Andreu* podrien demanar un microcrèdit salvant les distàncies com a Bolívia, però no de 1.000 euros sinó de 25.000 per tal de poder muntar un negoci familiar o petit com pot ser una tenda d'alimentació, roba, merceria etc.

A part d'aquest tipus de negocis també es poden invertir aquests diners en altres botigues de roba, llenceria, ferreteria, bricolatge, pintura i d'altres sectors comercials.

5) COM?

La Fundació Laboral de Sant Andreu així com la *Fundació Oportunitas*, la d'Acció solidària contra l'atur així com d'altres tipus de fundacions totes elles busquen tenir un impacte social i solidari i una ajuda per aquells col·lectius més vulnerables de la societat. La fundació andreuca no seria en cap cas una excepció a tot això i faria front a tot el que sigui ajudar als col·lectius que en l'anterior apartat s'han comentat.

La forma de funcionar requereix un funcionament i evidentment una organització i un personal intern que haurien de fer diferents tasques en vers aquelles persones que desitgin obtenir finançament per a la causa a la qual volen invertir aquests diners deixats per la fundació. A tall d'exemple una dona que vingues a la institució a informar-se de com demanar un micocrèdit, primer de tot se li faria una entrevista, conèixer a fons aquella dona, seguidament se li faria un seguiment a través de formadors i voluntaris del que està fent, posem pel cas una botiga petita d'alimentació o colmado petit. Se li donaria posem pel cas un crèdit de 25.000 euros inicials, amb un tipus d'interès del 8%, un Tae del 12% (que és el cost del que fan), i una comissió inicial del 5%. Aquí cal remarcar que els tipus d'interès són molt més baixos que els d'un banc comercial i convencional. Que la dona que tingues aquest colmado els voluntaris de la fundació fessin un seguiment i ajudessin en aquesta persona a fer créixer aquesta persona, que si a la dona li agrada vendre cara al públic la fundació seria la primera en potenciar aquesta qualitat, que si la dona és experta en vendre peix que se li potenciï aquesta qualitat, que si sap fer pa artesanal doncs des de la fundació se l'ajudaria a que fos la millor botiguera en fer pa artesanal. El que realment es busca és que aquesta ajuda tingui un impacte social, no econòmic. Un impacte social que es tradueixi en un efecte dominó per a d'altres persones i col·lectius com els autònoms i els joves. A un treballador autònom o autònoma posats al cas que és llicenciat en filologia anglesa i volgui donar classes particulars o en grups se l'ha de poder ajudar fent que sigui un gran professor, que doni les millors classes del món, que els alumnes aprenguin com més millor i si convé que se l'ajudi a com impartir classes a través d'un voluntari o voluntària de la fundació. Aquí també trobaríem l'impacte social, l'aportació social i en aquest cas l'aprenentatge d'un idioma molt preuat com és l'anglès.

Finalment als joves aturats d'entre 16 i 29 anys que la fundació els especialitzi si és que no ho estan ja. Quan es diu especialitzi es parla d'un jove que vol ser cambrer o que es vol

especialitzar en un ofici determinat. Doncs en aquest cas se li donaria un microcrèdit de 15.000 euros per poder fer de cambrer a un restaurant del barri que de passada aquest restaurant faria difusió de la *Fundació laboral de Sant Andreu* ja que ha contractat a una persona jove, sense feina i que ve de la fundació sense ànim de lucre com és la fundació laboral de Sant Andreu.

A tot això s'ha de remarcar que tota fundació cada any ha de passar per uns filtres legals i burocràtics establerts per la llei estatal de les fundacions que paguen un 10% d'impost de societats a diferència d'una empresa mercantil que en paga un 25%. Un dels filtres legals que hauria de passar i que passa una fundació és una auditoria anual interna i externa que posen de manifest com estan els comptes, les nòmines dels treballadors i treballadores de la fundació, el finançament d'aquesta, que si compleix amb els paràmetres legals de la Unió Europea ja que aquesta rep fons europeus a través dels fons europeus d'inversions de Luxemburg.

Els passos a seguir i com fer perquè les persones que volguin millorar la seva situació laboral serien per part de la fundació els següents:

- **Conèixer bé a la persona:** primer de tot cal conèixer a la persona que ve a la fundació. Situació familiar, econòmica, financera, hipotecària, civil, així com quines aspiracions de feina, plans o ambicions a curt o a llarg termini té a nivell laboral.
- **Confiança:** Si la persona reuneix els requisits se li otorga una confiança des de la fundació ja que abans s'ha parlat amb ella i se la conegut des de la curta distància. La confiança és clau per ambues posicions ja que la persona en qüestió ha de demostrar que vol treballar i per la fundació també ja que s'ha d'assegurar que li retornaran els diners.
- **Haber:** es refereix al que té aquella persona. Que sap fer, que no, quines habilitats té, si té una especialitat que pot crear i que pot aportar a la societat.
- **Deber:** aquí la persona ha de demostrar si té uns coneixements financers i econòmics mínims. En general des de la fundació s'ha de ser conscient que es trobaran en persones que desconeixen com funciona l'organització, quin tipus de microcrèdit els hi donaran i com l'hauran de tornar. Serien debilitats, no fortaleces. Les fortaleces anirien a l'Haber. Normalment són persones amb poca tresoreria i pocs recursos econòmics.
- **Seguiment:** A la persona se li faria un seguiment dels passos que farà així com del que vol fer des del personal voluntari i formador que anirien ajudant a qualsevol persona d'aquests 3 col·lectius fer el que ella vol fer.
- **Amabilitat:** el tracte sempre seria d'un respecte exquisit, educat, i respectuós ja que la persona en qüestió ha de poder observar que se l'està ajudant en tots els aspectes que ella ha demanat.

- **Empatía:** aquest és un tret humà bàsic que es tindrà en compte i es posarà en valor des de la fundació alhora de donar ajuda a una persona. Posar-se a la pell d'un altre és fonamental per poder entendre veritablement el que necessita aquella persona i el que sent. Si sabem posar-nos a la seva pell ens serà més fàcil ajudar, entendre-la i fer un benefici a la societat en general.

En definitiva, no cal tenir una actitud paternalista o caritativa sinó que es tracta de generar impacte social, integrar a aquelles persones al mercat laboral, i fer que se sentin realitzades en la mesura que sigui possible.

- **Otorgament del microcrèdit:** finalment se li donarien els diners que aquesta persona ha demanat. Poden ser crèdits des de 3.000 a 25.000 euros com a màxim. Com es pot observar aquí hi ha un topall de 25.000 euros a diferència d'un banc clàssic que segons a quins agents econòmics en pot donar de molt elevats, inclús abusius. Per otorgar el microcrèdit o crèdit la fundació es garantirà que es retornaran els diners. No com un banc comercial amb avaladors sinó des de la confiança, el compromís, l'empatia i la solidaritat. La morositat pràcticament no existirà.
- **Compromís:** aquest és un concepte clau per no dir el que més de tota fundació. És la paraula màgica ja que la fundació considera que el compromís entre ambdues parts és imprescindible per tal de poder ajudar a qualsevol de les persones d'aquests col·lectius abans indicats. No es pot créixer sense compromís.
- **Impacte social:** des de la fundació com s'ha esmentat abans es pretén aconseguir un efecte dominó per aquelles persones que volguin dintre dels sectors que ens referim. (aturats joves, autònoms/es, i dones), sumar-se a una causa social justa per tal de millorar la seva vida no solament econòmica i laboral sinó també el seu benestar en general.

6) CONCLUSIONS

- És possible una alternativa al capitalisme a través de fundacions, bancs ètics, cooperatives de serveis financers, associacions i entitats solidàries.
- Consciència social i no econòmica: aquesta és una de les claus que cal aconseguir que arribi en la mesura de lo possible al conjunt de la societat. L'economia social funciona sinó es busca el benefici econòmic. Funciona si el que es busca és la solidaritat, la ètica, el compromís i la generositat.
- Els bancs ètics han d'aconseguir una major cobertura social. Quan es diu que un banc ètic no té prou cobertura social es vol dir que encara li queda molt de camí per recórrer per tal d'arribar a gran part de la població.
- Ajudar als col·lectius més vulnerables: en aquest treball final de postgrau s'han posat en valor 3 dels col·lectius més febles que hi ha en la societat actual. Si es posen en valor és perquè la resta de la societat moltes coses no les està fent bé.
- Reduir la desigualtat: actualment s'han arribat a uns nivells de desigualtat econòmica prou importants. Espanya és el segon país de la Unió europea amb més desigualtat social darrere de Letònia. És inadmissible que la desigualtat continui creixent.
- Minimitzar l'abús financer i bancari: és ben sabut que un banc comercial de tota la vida busca maximitzar tots els seus beneficis. La crisi del 2008 va venir precedida per les hipoteques subprime dels Estats Units i tot i que el banc d'Espanya a l'Estat Espanyol no les va aprovar. Malgrat tot el país es va ressentir d'aquests abusos d'un sistema financer salvatge, injust, i abusiu per part de moltes entitats financeres.
- Fer difusió de l'economia social: Les cooperatives de serveis financers, bancs ètics, associacions petites així com aquelles que realitzin tasques en benefici de la comunitat s'haurien de promocionar molt més des de les institucions polítiques i econòmiques. Les xarxes socials s'haurien d'usar sempre per tal de tenir una millor visibilitat.
- Augment de les institucions financeres ètiques i de les fundacions: és cabdal i fonamental que aquest tipus d'institucions vagin creixent i en augment. No es tracta d'acabar amb el sistema capitalista en el sentit literal, sinó de fer-lo més just, equitatiu, sostenible i solidari.
- Localitzar i deslocalitzar: significa que el que funciona en una localitat determinada (poble, ciutat, municipi o barri), extrapolar-ho en altres indrets. És sabut que cada localitat té la seva pròpia realitat social i econòmica, però com més s'escampi l'economia social molt millor per als col·lectius més febles.

- Institucionalitzar L'economia social i solidària: resulta fonamental que des de les institucions polítiques s'institucionalitzin i es legislin aquestes institucions com les fundacions, les associacions o les cooperatives de serveis financers i els bancs ètics. Quan es diu institucionalitzar, també es vol dir que els partits polítics que així ho considerin ho portin en el seus respectius programes electorals.
- Una altre economia és possible i una millora del sistema capitalista també és possible. Sí el sistema fes un petit gir les coses canviarien a millor per tothom.
- La banca comercial no pot ni ha de ser l'única banca dintre del sistema. Han de tenir més cabuda altres tipus de bancs. Bancs més ètics, socials solidaris i que busquin l'impacte social, la defensa del medi ambient i de la conciliació de la dona en el camp laboral i familiar.

7) Bibliografia

- *Banca ética y ciudadanía* (Pedro Maria Sasia, Cristina de la Cruz), Editorial Trotta, 2008.
- *La economía social y solidaria en Barcelona* (Anna Fernández, Ivan Miró), Montaber, 2016.
- *Fundamentos para una economía ecológica y social* (Clive L. Spash), Catarata, 2020.
- *La renta básica ¿por qué y para qué?* (Daniel Raventós), Catarata 2021.
- Webs d'internet: *Ajuntament de Barcelona.com*
- De l'apartat dels bancs ètics s'ha parlat amb els diferents responsables dels bancs en qüestió. Per dret a la privacitat i a l'anonimat s'ha considerat no posar el nom d'aquestes persones.